

»prirodnjaka«, ali ono postaje kulturna i etička tema ukoliko je stradavanje stabla posljedica čovjekova djelovanja i utjecaja. Žalosna je činjenica da čovječanstvo nikada nije apsolutno i altruistički poštovalo sve forme života kao imanentnu vrijednost već se prema njima odnosilo egoistički i eksploatatorski i utilitarno. Hipotezu postavljenu u knjizi *Životinja i čovjek* Visković ponavlja, čime naglašava zahtjev za odbacivanjem antropocentrične etike i etnocentričnih pravila koja se trebaju zamijeniti dosljednom univerzalizacijom moralnih načela u ljudskom rodu i formiranje eko-biocentrične etike u kojoj moralnu zaštitu trebaju imati i humana i ne-humana bića (biljke, životinje, anorganski dijelovi prirode). Biocentrična i ekocentrična pravila ističu da je dopušteno upotrebljavati i ugrožavati ne-humani život koji ima vrijednost po sebi, samo u mjeri koliko je nužno za egzistenciju čovjeka i samih biljnih i životinjskih zajednica. Naravno, Visković je svjestan prepreka i nejasnoća ovih biocentričnih i altruističkih pravila. Analizu nastavlja povijesnim pregledom vlasničkih, religijskih i lovnih zaštita stabla i šuma, sa posebnim osvrtom na šumarstvo kao danas prevladavajuću djelatnost zaštite šuma koja pokazuje prvenstveno ekonomistički odnos prema šumi kao vrijednom resursu koji se eksploatira, stručno i pravno štiti i uzgaja na razne načine. Uz raspravu o botaničkim vrtovima i zaštićenim prirodnim predjelima, autor daje pregled znamenitih stabala koji su pravno zaštićeni u Hrvatskoj i imaju status spomenika prirode i spomenika parkovne arhitekture.

Sa žalošću je Visković konstatirao da u znanstvenim krugovima i široj javnosti postoji slabi (gotovo nikakav) interes za ovaj tip kulturološko-botaničkog istraživanja, što je rezultiralo izrazito oskudnom botaničkom literaturom iz dendrologije (znanost o drvenastom bilju, drveću i grmlju), te još manjim brojem istraživanja o ulozi stabla i grmova u materijalnoj i

duhovnoj povijesti čovječanstva, ali ne zaboravlja odati priznanje jednom od preteča ovog pristupa – biologu Miji Kišpatiću koji je popularizirao znanja o biljkama i njihovom značenju u kulturi. Bez obzira na dosadašnju nezainteresiranost, postoje razlozi za optimizam jer je Visković ne samo u sociologiju, već i u šire znanstvene krugove inaugurirao originalan istraživački koncept koji će zasigurno djelovati inspirativno i potaknuti nova istraživanja iz kulturne botanike.

Marija Geiger

Peter Wagner

A HISTORY AND THEORY OF THE SOCIAL SCIENCES

Sage Publications, London/Thousand Oaks/New Delhi, 2001, 193 str.

Njemački sociolog Peter Wagner spada u red onih suvremenih autora koji se iscrpno i doista istraživački bave tradicijom i mijenama socijalnih znanosti. Tu je reputaciju stekao svojom knjigom *A Sociology of Modernity. Liberty and Discipline* (1994), koja je svojedobno prikazana u ovom časopisu (vidi: *Socijalna ekologija*, 4/1996). Svoja istraživanja Wagner stavlja u kontekst sveopćeg preispitivanja modernosti i iz te perspektive sociologiju promatra kao tipično modernu znanstveno-teorijsku tvorbu. Pokazuje kako je njezina geneza blisko i neraskidivo povezana s društvenim, kulturnim i epistemološkim preobrazbama koje karakteriziraju samu modernost. Taj analitički smjer slijedi i knjiga *A History and Theory of the Social Sciences (Povijest i teorija socijalnih znanosti)*, s tom razlikom što se u njoj naglašenije problematizira »postmodernost« kao »kulturna klima« današnjih socioloških orijentacija. Knjigu tvore dva dijela. U prvom dijelu (*Preispitivanje povijesti socijalnih znanosti*) autor razmatra pet tematskih cjelina: *klasična sociologija i prva kriza modernosti; politička anali-*

